Roda JC Kerkrade op waarde geschat

Opdrachtgever: Gemeente Kerkrade

Rotterdam, 28 oktober 2012

Roda JC Kerkrade op waarde geschat

Opdrachtgever: Gemeente Kerkrade

Michel Briene
Bart Stek

Rotterdam, 28 oktober 2012

ECORYS

Over Ecorys

Met ons werk willen we een zinvolle bijdrage leveren aan maatschappelijke thema's. Wij bieden wereldwijd onderzoek, advies en projectmanagement en zijn gespecialiseerd in economische, maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkeling. We richten ons met name op complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken en bieden opdrachtgevers in de publieke, private en not-for-profit sectoren een uniek perspectief en hoogwaardige oplossingen. We zijn trots op onze 80-jarige bedrijfsgeschiedenis. Onze belangrijkste werkgebieden zijn: economie en concurrentiekracht; regio's, steden en vastgoed; energie en water; transport en mobiliteit; sociaal beleid, bestuur, onderwijs, en gezondheidszorg. Wij hechten grote waarde aan onze onafhankelijkheid, integriteit en samenwerkingspartners. Ecorys-medewerkers zijn betrokken experts met ruime ervaring in de academische wereld en adviespraktijk, die hun kennis en best practices binnen het bedrijf en met internationale samenwerkingspartners delen.

Ecorys Nederland voert een actief MVO-beleid en heeft een ISO14001-certificaat, de internationale standaard voor milieumanagementsystemen. Onze doelen op het gebied van duurzame bedrijfsvoering zijn vertaald in ons bedrijfsbeleid en in praktische maatregelen gericht op mensen, milieu en opbrengst. Zo gebruiken we 100% groene stroom, kopen we onze CO2-uitstoot af, stimuleren we het OV-gebruik onder onze medewerkers, en printen we onze documenten op FSC- of PEFC-gecertificeerd papier. Door deze acties is onze CO2-voetafdruk sinds 2007 met ca. 80% afgenomen.

ECORYS Nederland BV
Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

Samenvatting 7

1 Inleiding 11
1.1 Aanleiding en doel 11
1.2 Inkadering 11
1.3 Leeswijzer 12

2 Economische betekenis Roda JC 13
2.1 Inleiding 13
2.2 Financiële stromen 13
2.3 Directe economische betekenis 15
2.4 Effecten bij toeleveranciers 17
2.5 Uitstralingseffecten 17
2.6 Kosten en opbrengsten voor de overheid 18
2.6.1 Bijdrage lokale overheid aan Roda JC Kerkrade 18
2.6.2 Opbrengsten voor lokale overheid 18
2.6.3 Saldo van kosten en uitgaven voor de gemeente 19

3 Maatschappelijke betekenis Roda JC Kerkrade 21
3.1 Inleiding 21
3.2 Maatschappelijke aspecten 21
3.2.1 Speel en kijkplezier 22
3.2.2 Bijdrage aan sociale binding 22
3.2.3 Promotie van de regio 24
3.2.4 Voetbal en karaktervorming 25
3.2.5 Bewegen is gezond 25
3.2.6 Overige maatschappelijke aspecten 27
3.3 Totaal overzicht maatschappelijk bereik Roda 28

4 Conclusies 31

Geraadpleegde bronnen 33

Bijlage 1 Begrippenlijst 34

Bijlage 2 Toelichting IO-analyse 36

Bijlage 3 Overzicht maatschappelijke activiteiten Roda JC Kerkrade 39

Voorwoord

Voetbal is een aangenaam en plezierig tijdverdrijf voor velen. Niet alleen door wekelijks met teamgenoten te trainen en wedstrijden te spelen, maar ook als kijkplezier langs de lijn en voor de TV. Binnen de regio Kerkrade speelt Roda JC Kerkrade hierbij een belangrijke rol. De club draagt via omzet en werkgelegenheid rechtsreeks bij aan de lokale economie en is goed voor de naamsbekendheid en promotie van Kerkrade en omgeving. Tegelijkertijd heeft Roda JC Kerkrade ook een belangrijke maatschappelijke functie. In sociaal opzicht als bindend element voor de samenleving, maar ook als het bijvoorbeeld gaat om de jeugd aan te zetten tot een gezondere leefstijl en om te bewegen.

Hoewel de economische en maatschappelijke waarde van voetbal breed wordt erkend, worden hierover niet systematisch gegevens verzameld. Daarbij komt dat op gezette tijden ook politieke en maatschappelijke discussies worden gevoerd over de rol van de overheid in relatie tot het voetbal, waaronder de financiële relaties tussen club en overheid en allerlei bestuurlijke discussies over bijvoorbeeld politie-inzet. Kerkrade als thuisbasis van Roda JC vormt hierop geen uitzondering.

Om de discussies in de nabije toekomst gerichter (op basis van feiten) te kunnen voeren is bij de gemeente Kerkrade behoefte ontstaan aan een nader (en geobjectiveerd) inzicht in de economische en bredere maatschappelijke betekenis van Roda JC Kerkrade voor de gemeente en de bredere omliggende regio. In deze rapportage worden de bevindingen gepresenteerd.

Samenvatting

1 Aanleiding en doel

Belangstelling voor voetbal enorm

Voetbal is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Er gaan jaarlijks behoorlijke bedragen in om en op de lijst van best bekeken programma's prijken steevast de voetbaltoppers van het jaar. Maar voetbal is nadrukkelijk ook meer en heeft als meest populaire sport ook een veel bredere maatschappelijke betekenis. Hoewel de economische en maatschappelijke waarde van voetbal breed wordt erkend, worden hierover niet systematisch gegevens verzameld. Daarbij komt dat op gezette tijden ook politieke en maatschappelijke discussies worden gevoerd over de rol van de overheid in relatie tot het voetbal waaronder financiële relaties en aspecten en bestuurlijke discussies over bijvoorbeeld politie-inzet. Kerkrade als thuisbasis van Roda JC vormt hierop geen uitzondering.

Inzicht in economisch een maatschappelijke betekenis Roda JC Kerkrade wenselijk

Om de discussies in de nabije toekomst gerichter (op basis van feiten) te kunnen voeren is bij de gemeente Kerkrade behoefte ontstaan aan een nader (en geobjectiveerd) inzicht in de economische en bredere maatschappelijke betekenis van Roda JC Kerkrade voor de gemeente en de bredere omliggende regio. In deze rapportage worden de bevindingen gepresenteerd.

2 Economische betekenis Roda JC Kerkrade

Totale bestedingen in relatie tot Roda JC Kerkrade €16,2 à 16,7 miljoen

De economische betekenis van Roda JC Kerkrade wordt allereerst zichtbaar via de omzet die de club zelf genereerd. Over het seizoen 2010-2011 bedraagt de netto omzet € 12,3 miljoen. De in het stadion aanwezige horecavoorzieningen en daarmee samenhangende opbrengsten komen niet op de begroting van Roda JC tot uitdrukking. In totaal is hiermee een omzet gemoeid van circa € 2 à 2,5 miljoen op jaarbasis. Bovenop deze bedragen zijn nog de reiskosten van de voetbalsupporters relevant (€ 0,8 miljoen), alsmede de afgeleide bestedingen in de directe omgeving van het stadion en elders in de regio (€ 1,1 miljoen). De totale omzet c.q. bestedingen in relatie tot Roda JC Kerkrade komen hiermee op jaarbasis uit op €16,2 à 16,7 miljoen.

Werkgelegenheid in relatie tot Roda JC Kerkrade bedraagt 155 werkzame personen

Het totale aantal personeelsleden dat werkzaam is bij Roda JC Kerkrade bedraagt (uitgaande van het seizoen 2010-2011) 65. Als tevens rekening wordt gehouden met de werkgelegenheid bij de exploitant van de horecavoorzieningen in het stadion, werkgelegenheid als gevolg van aanvullende uitgaven van supporters aan vervoer in de regio en door overige afgeleide bestedingen in de omgeving van het stadion en elders bedraagt de totale directe werkgelegenheid 135 werkzame personen. Het indirecte werkgelegenheidseffect is geraamd op circa 20 werkzame personen waardoor de totale werkgelegenheid uitkomt op 155 werkzame personen.

Toegevoegde waarde: € 10 miljoen

De toegevoegde waarde is het verschil tussen de marktwaarde van de productie (grofweg de omzet) en de waarde van de daarvoor ingekochte grondstoffen en diensten. Voor Roda JC

Kerkrade en daarmee verband houdende activiteiten ramen wij de toegevoegde waarde (seizoen 2010-2011) in totaal op € 10 miljoen.

Stadion draagt bij aan aantrekkelijkheid en ontwikkeling omliggende regio.

De vestigingslocatie van Roda JC in Kerkrade is het Parkstad Limburg Stadion, dat is gelegen op bedrijventerrein en winkelgebied de Locht. De realisatie van het Parkstad Limburg Stadion heeft bijgedragen aan de bekendheid en uitstraling van deze locatie. Hierdoor zijn er ook bedrijven op deze plek gevestigd die zonder de aanwezigheid van een stadion wellicht waren uitgeweken naar een geheel andere plek in Kerkrade of elders in de regio. Uit een onlangs uitgevoerde studie naar de economische betekenis van het PLS cluster blijkt dat de huidige werkgelegenheid die samenhangt met het PLS uitkomt op in totaal 1.090 fte's met een totale jaarlijkse omzet van € 135 miljoen. Hoewel een deel van de gevestigde werkgelegenheid in en rondom het stadion op enigerlei wijze rechtstreeks verband houd met de aanwezigheid van Roda JC en de komst van het Parkstad Limburg Stadion (denk bijvoorbeeld aan de vestiging van Hornbach) is het lastig om te bepalen om welk deel het exact gaat. Een deel van de gevestigde bedrijven zou immers ook zonder de aanwezigheid van Roda en het stadion elders in de gemeente of in de verdere omgeving zijn gevestigd. Om die reden is deze relatie in deze studie niet nader gekwantificeerd.

3 Inkomsten en uitgaven voor de lokale overheid

Roda JC Kerkrade levert gemeente jaarlijks €100 tot 200.000 per jaar op

Als de verschillende uitgaven en inkomsten in relatie tot Roda JC Kerkrade en het bijbehorende stadion voor de gemeente op een rij worden gezet, resteert per saldo een positief resultaat van grofweg €100 tot 200.000 per jaar. Bij de aanleg van het stadion heeft de gemeente de grond weliswaar in gebracht, maar in ruil hiervoor heeft men aandelen gekregen en de waardevermeerdering van de omliggende gronden kunnen incasseren. De garantstelling uit 2005 en de lening uit 2010 worden in principe terugbetaald via contractuele afspraken over aflossingen en verschuldigde rente. De kosten voor de overheid zijn hierdoor neutraal, met dien verstande dat Roda ook op termijn uiteraard wel aan zijn verplichtingen moet blijven voldoen. Hier schuilt voor de gemeente derhalve het grootste risico en is het zaak om als belanghebbende partij samen met ander stakeholders goed de vinger aan de pols te blijven houden.

Betrokkenheid overheid bij het voetbal te legitimeren

De betrokkenheid van lokale en regionale overheid bij het betaald voetbal is op zich niet zo vreemd en valt vanuit het bredere maatschappelijke belang ook goed te begrijpen. Voetbal is weliswaar een bedrijfstak waar veel geld in omgaat, maar tegelijkertijd kent de sector ook een eigen dynamiek die het lastiger maakt om "100% bedrijfsmatig" te werken. Daarbij komt dat de verschillende overheden ook allerlei andere activiteiten op het snijvlak van bijvoorbeeld vermaak en cultuur ondersteunen. Zo is er in Nederland bijna geen enkele culturele voorziening die volledig selfsupporting is en draagt de lokale en regionale overheid in Nederland ook (mede) bij aan de totstandkoming van allerlei andere sociaal-culturele voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport. Hoe hoog die bijdrage is hangt uiteraard af van de beschikbare middelen, maar nadrukkelijk ook van het bestuurlijke en politieke draagvlak.

4 Maatschappelijk belang van Roda JC Kerkrade divers

Het maatschappelijke belang van Roda JC Kerkrade is veel breder dan alleen op grond van de economische impact kan worden vastgesteld. In relatie tot het bredere maatschappelijke belang gaat het niet alleen om de financiële stromen zelf, maar ook om het bredere maatschappelijke effect dat door die stromen teweeg wordt gebracht. Zo betalen bezoekers entree, die zich allereerst in economisch zin vertaalt in omzet en daarvan af te leiden werkgelegenheid en toegevoegde waarde, maar krijgen bezoekers daar ook speel- en kijkplezier voor terug. Andere voorbeelden van het bredere maatschappelijke belang zijn onder andere de bijdrage van de club aan de naamsbekendheid en promotie van Kerkrade en omliggende regio of de bijdrage die Roda JC Kerkrade als ambassadeur levert om de jeugd aan het sporten te krijgen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Belangstelling voor voetbal enorm

Voetbal is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Er gaan jaarlijks behoorlijke bedragen in om en op de lijst van best bekeken programma's prijken steevast de voetbaltoppers van het jaar. In het voetbal seizoen 2010-2011 bedroeg de netto omzet van Roda JC Kerkrade bijvoorbeeld 12,3 miljoen euro (Holding Roda Kerkrade N.V.) en wisten vele bezoekers uit de regio en van elders de weg naar het Parkstad Limburg stadion te vinden. Maar voetbal is nadrukkelijk ook meer en heeft als meest populaire sport ook een veel bredere maatschappelijke betekenis.

Rol van Roda JC Kerkrade in de regio

Binnen de regio vervult Roda JC Kerkrade hierin als betaald voetbal organisatie een belangrijke rol. Zo draagt Roda als lokale en regionale ambassadeur van het voetbal, actief bij aan de promotie van de sport en daarmee ook aan de bredere maatschappelijke betekenis van voetbal en de sport in bredere zin. Doorzettingsvermogen, discipline en teamspirit zijn belangrijke waarden in het voetbal en kunnen door beoefening ervan ervaren en gewaardeerd worden. Bewegen is bovendien een goed medicijn tegen overgewicht en draagt daarmee bij aan de gezondheid en het welbevinden van mensen. Op maatschappelijk niveau fungeert het voetbal ook als een belangrijk sociaal bindmiddel.

Positie voetbal niet onomstreden

Hoewel de economische en maatschappelijke waarde van voetbal breed wordt erkend, worden hierover niet systematisch gegevens verzameld. Daarbij komt dat op gezette tijden ook politieke en maatschappelijke discussies worden gevoerd over de rol van de overheid in relatie tot het voetbal waaronder financiële relaties en aspecten en bestuurlijke discussies over bijvoorbeeld politie-inzet. Kerkrade als thuisbasis van Roda JC vormt hierop geen uitzondering.

Inzicht in economisch een maatschappelijke betekenis Roda als basis voor verdere discussie

Om de discussies in de nabije toekomst gerichter (op basis van feiten) te kunnen voeren is bij de gemeente Kerkrade behoefte ontstaan aan een nader (en geobjectiveerd) inzicht in de economische en bredere maatschappelijke betekenis van Roda JC Kerkrade voor de gemeente en de bredere omliggende regio. Aan Ecorys is gevraagd om hiervoor een studie te verrichten. De centrale vraag hierbij luidt:

> *Wat is de economische betekenis van Roda JC Kerkrade voor de lokale en regionale economie en wat draagt de club in bredere maatschappelijke zin bij aan de samenleving in de regio.*

In deze rapportage worden de bevindingen gepresenteerd.

1.2 Inkadering

Afbakening economisch en maatschappelijke belang

Voor het bepalen van de economische en maatschappelijke betekenis van Roda JC Kerkrade is het van belang om beide begrippen vooraf goed af te bakenen. Wat betreft de economische betekenis

vormen de verschillende financiële middelen en stromen die nodig zijn om “het product” Roda JC Kerkrade te realiseren in deze studie het uitgangspunt. Om de economische betekenis zo zuiver mogelijk in beeld te brengen is het van belang om dubbeltellingen te voorkomen. Zo komen de uitgaven aan bijvoorbeeld entree van de bezoekers van de wedstijden in het betreffende jaar ook als inkomsten post terug op de winst- en verliesrekening van Roda JC Kerkrade. Dit geldt echter niet voor de uitgaven van bezoekers van de wedstrijden aan bijvoorbeeld reis- en verblijfskosten die samenhangen met het bezoek aan de wedstrijden.

Het maatschappelijke belang van Roda JC Kerkrade is veel breder dan alleen op grond van de economische impact kan worden vastgesteld. In relatie tot het bredere maatschappelijke belang gaat het niet alleen om de financiële stromen zelf, maar ook om het bredere maatschappelijke effect dat door die stromen teweeg wordt gebracht. Zo betalen bezoekers entree, die zich allereerst in economisch zin vertaalt in omzet en daarvan af te leiden werkgelegenheid en toegevoegde waarde, maar krijgen bezoekers daar ook speel- en kijkplezier voor terug. Andere voorbeelden van het bredere maatschappelijke belang zijn onder andere de bijdrage van de club aan de naamsbekendheid en promotie van Kerkrade en omliggende regio of de bijdrage die Roda JC Kerkrade als ambassadeur levert om de jeugd aan het sporten te krijgen.

Informatieverzameling

Cruciaal voor het in beeld brengen van de economische en maatschappelijke impact van Roda JC Kerkrade is de beschikbaarheid van afdoende gegevens. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van gegevens die ter beschikking zijn gesteld door Roda JC Kerkrade en gegevens van de gemeente Kerkrade over onder andere sportparticipatie in de gemeente en gegevens over allerlei concrete maatschappelijke projecten in relatie tot voetbal. Deze regio specifieke gegevens zijn vervolgens aangevuld met beschikbare algemene informatie over het economische en maatschappelijke belang van voetbal.

1.3 Leeswijzer

- In ***hoofdstuk 2*** wordt nader ingegaan op de economische betekenis van Roda JC Kerkrade voor de lokale en regionale economie. Als vertrekpunt voor de economische betekenis dienen de verschillende financiële stromen die samenhangen met of worden gegenereerd door Roda JC Kerkrade.

- Op basis van de “financiële” stromen en de bijdrage van de verschillende partijen wordt in ***hoofdstuk 3*** een doorvertaling gemaakt naar het bredere maatschappelijke belang van Roda JC Kerkrade. Relevant hierbij zijn onder andere de bijdrage aan de naamsbekendheid en het imago van de regio en de bijdrage van de club aan bredere maatschappelijke thema’s zoals “bewegen is gezond”, sociale binding van de lokale bevolking en de bijdrage aan de karaktervorming van de jeugd.

- Een overzicht van de belangrijkste conclusies is opgenomen in ***hoofdstuk 4***.

Het rapport wordt voorafgegaan door een ***samenvatting.*** In de ***bijlagen*** zijn nadere detailleringen opgenomen.

2 Economische betekenis Roda JC

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de economische betekenis van Roda JC Kerkrade voor de lokale en regionale economie. Deze betekenis kan onder andere worden uitgedrukt in werkgelegenheid en toegevoegde waarde. Om deze te kunnen berekenen is inzicht nodig in de omzet en andere relevante financiële stromen.

Bij het in kaart brengen van de economische betekenis dient niet alleen te worden gekeken naar de effecten voor de club zelf, maar ook naar effecten bij allerlei toeleveranciers. Zo ligt het voor de hand dat allerhande taken door Roda JC Kerkrade worden uitbesteed en ook andere goederen en diensten worden ingekocht. Voorbeelden hiervan zijn onder de leverancier van de grasmat (wat flink kan oplopen), de horecagroothandel die de kantines en de stadions van drank en spijs voorzien of de leveranciers van de shirts.

Als onderdeel van deze stap wordt ook gekeken naar allerlei bijkomende (afgeleide) effecten die het rechtstreeks gevolg zijn van het voetbal. Een voorbeeld hiervan zijn de vervoerskosten van en naar de stadions en de afgeleide bestedingen in de regio. Omdat deze kosten niet zichtbaar worden in bijvoorbeeld de entreeprijs van een voetbalwedstrijd worden deze apart zichtbaar gemaakt.

Tenslotte worden de (financiële) kosten en opbrengsten voor de gemeentelijke overheid in beeld gebracht. Zo heeft de gemeente in de afgelopen jaren de club enkele malen te hulp geschoten (o.a. via garantstelling en een lening), maar zorgt de club via de gemeentelijke belastingen en de aflossingen ook voor (structurele) inkomsten.

2.2 Financiële stromen

Een belangrijke financiële stroom in relatie tot Roda JC Kerkrade is de netto omzet die de club zelf genereert en ook als zodanig op de winst- en verliesrekening tot uitdrukking komt. Daarnaast is er sprake van afgeleide (horeca) bestedingen van bezoekers in en buiten het Parkstad Limburg Stadion en van uitgaven voor vervoer om de voetbalwedstrijden te kunnen bezoeken.

Netto omzet Roda JC Kerkrade € 12,3 miljoen over seizoen 2010-2011

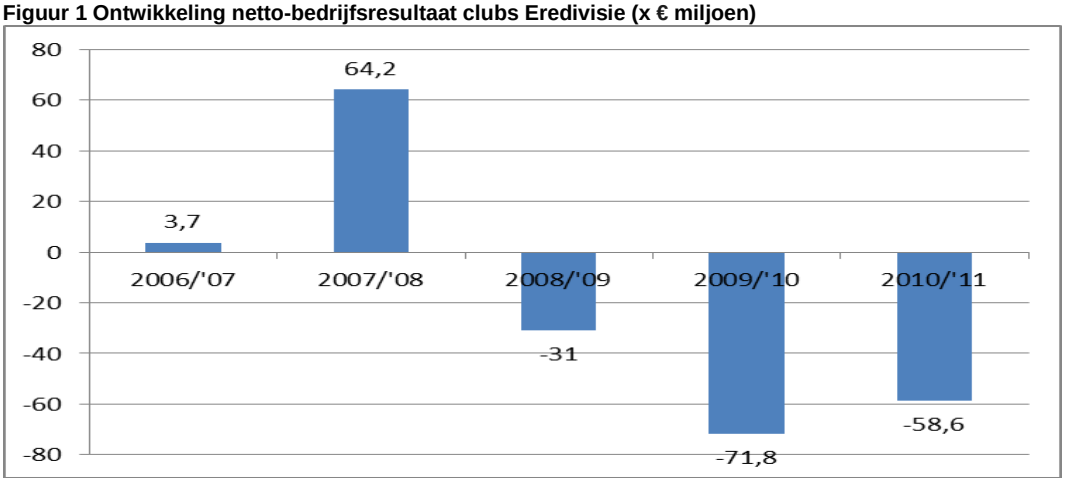
De economische betekenis van Roda JC Kerkrade wordt allereerst zichtbaar via de omzet die de club zelf genereert. Uitgaande van het jaarverslag over het seizoen 2010-2011[1] bedraagt de netto omzet circa € 12,3 miljoen. Deze omzet wordt onder andere gegenereerd door de zogenaamde wedstrijdbaten (verkochte seizoenkaarten, omzet losse entrees, e.d.), sponsorinkomsten (onder andere shirtreclame), media gerelateerde baten en inkomsten uit merchandising.

Tegen deze inkomsten staan uitgaven ten behoeve van onder andere huisvesting, wedstrijd- en trainingskosten en algemene kosten. Veruit de belangrijkste uitgaven zijn echter de personeelskosten. Over het seizoen 2010-2011 bedroegen deze uitgaven € 7,8 miljoen, oftewel 63% van de omzet. Het relatief hoge aandeel van de personeelskosten geldt niet alleen voor Roda JC Kerkrade, maar in meer of mindere mate voor alle clubs binnen het betaald voetbal.

[1] **Holding Roda Kerkrade N.V. (2011)**, *Jaarverslag 2010-2011,* Kerkrade.

Omdat vooral de personele lasten in het betaald voetbal sterk zijn gestegen en (onder andere vanwege de crisis) geen gelijke tred hebben gehouden met de inkomsten, zijn veel clubs in het betaald voetbal in zwaar weer terecht gekomen (figuur 1). Illustratief hiervoor zijn de geleden verliezen en het feit dat clubs als BC Roosendaal en HFC Haarlem inmiddels failliet zijn gegaan. Om het tij te keren is binnen het betaald voetbal een omvangrijke saneringsoperatie gestart om de financiële tekorten van de clubs terug te dringen en de sector weer gezond te maken.

Figuur 1 Ontwikkeling netto-bedrijfsresultaat clubs Eredivisie (x € miljoen)

Bron: KNVB (2011), Het seizoen in cijfers 201/'11

Net als de meeste andere clubs heeft ook Roda JC Kerkrade te kampen met de verslechterde omstandigheden en is een kostensanering in gang gezet om een dekkende exploitatie te realiseren. Zo zijn de begrote personeelskosten voor het seizoen 2011-2012 (met € 7,0 miljoen fors lager dan het vorige seizoen) en zijn de marketinginspanningen vergroot om hogere inkomsten te generen.

Horecabestedingen in het stadion

Thuiswedstrijden van Roda JC Kerkrade worden gespeeld in het Parkstad Limburg Stadion. Dit stadion is in 2000 geopend en heeft een capaciteit van 19.200 overdekte zitplaatsen, 2500 business seats en 24 skyboxen. Aanvankelijk was Roda JC Kerkrade samen met een aantal andere partijen mede eigenaar van het stadion, maar inmiddels zijn de aandelen in het stadion verkocht aan de gemeente. De daarmee samenhangende opbrengsten zijn door Roda onder andere geïnvesteerd in het weer op orde brengen van de begroting. Het stadion is vervolgens terug gehuurd van de gemeente.

De in het stadion aanwezige horecavoorzieningen en daarmee samenhangende opbrengsten komen niet op de begroting van Roda JC tot uitdrukking. Volgens mondelinge opgave van Roda JC Kerkrade zorgen genoemde horecavoorzieningen voor een additionele impuls van circa € 2 à 2,5 miljoen op jaarbasis.

Reiskosten supporters van en naar de wedstrijden

Om de voetbalwedstrijden te kunnen bezoeken maken de voetbalsupporters reiskosten. Deze reiskosten ramen wij op jaarbasis op circa € 0,8 miljoen. Voor het bepalen van deze kosten is bij de thuiswedstrijden alleen gekeken naar de reiskosten van de bezoekers uit de eigen regio. Bezoekers aan een thuiswedstrijd van Roda in het Parkstad Limburg Stadion maken weliswaar ook reiskosten, maar de kans dat deze ook daadwerkelijk in de regio Kerkrade zullen neerslaan is gering. De kosten die supporters van Roda maken voor een bezoek aan een uitwedstijd, zullen daarentegen

wel (in belangrijke mate) in de eigen regio neerslaan. In de ramingen is hiermee rekening gehouden.

Overige afgeleide bestedingen elders in de regio

Een laatste uitgavecategorie zijn de afgeleide bestedingen in de directe omgeving van het stadion en elders in de regio. Deze bestedingen ramen wij zeer indicatief op jaarbasis op circa € 1,1 miljoen. Voor het bepalen van deze bestedingen zijn wij uitgegaan van gemiddelde bestedingsgegevens per bezoeker aan (betaald) voetbal wedstrijden uit het CVTO[2]. Omdat in deze gemiddelde bestedingen ook uitgaven zijn opgenomen voor entree, reiskosten en consumptieve uitgaven en deze in het voorafgaande al zijn bepaald, is hiervoor vervolgens een correctie aangebracht.

Totaal overzicht

In onderstaande tabel zijn de verschillende financiële stromen in relatie tot Roda JC Kerkrade samengevat.

Tabel 1 Financiële stromen in relatie tot Roda JC Kerkrade

	Omzet/ bestedingen (x € miljoen)
Netto omzet Roda JC Kerkrade	€ 12,3
Horeca bestedingen in het stadion	€ 2 à € 2,5
Reiskosten supporters	€ 0,8
Overige afgeleide bestedingen regio	€ 1,1
Totaal	€ 16,2 à € 16,7

Bron: **Holding Roda Kerkrade N.V. (2011)**, *Jaarverslag 2010-2011,* Kerkrade, eigen berekeningen Ecorys.

2.3 Directe economische betekenis

Directe werkgelegenheid

Het totale aantal personeelsleden dat werkzaam is bij Roda JC Kerkrade bedraagt (uitgaande van het seizoen 2010-2011) 65. Van dit totaal gaat het om 28 spelers (inclusief jeugdcontracten). De overige 37 personeelsleden behoren tot de technische staf of tot de categorie “overig personeel”. Ten opzichte van het seizoen 2009-2010 is het personeelsbestand ingekrompen. In dat jaar stonden nog 72 personen op de loonlijst.

Tabel 2 Directe werkgelegenheid Roda JC Kerkrade (seizoen 2010-2011)

	Aantal personeelsleden
Spelers (inclusief jeugdcontracten)	28
Technische staf	13
Overig personeel	24
Totaal	65

Bron: **Holding Roda Kerkrade N.V. (2011)**, *Jaarverslag 2010-2011,* Kerkrade.

Naast genoemde personeelsleden bij de club zelf wordt ook werkgelegenheid gecreëerd bij de exploitant van de horecavoorzieningen in het stadion en vanwege aanvullende uitgaven van supporters aan vervoer in de regio en door overige afgeleide bestedingen in de omgeving van het stadion en elders. De hiermee samenhangen werkgelegenheid ramen wij op nog eens 70

[2] Het ContinuVrijeTijdsOnderzoek (CVTO) is een grootschalig onderzoek naar het uithuizige vrijetijdsgedrag van de Nederlandse bevolking. Het onderzoek geeft op basis van grootschalige enquêtes inzicht in de structuur, kenmerken, ontwikkelingen en de trends op de vrijetijdsmarkt in Nederland

werkzame personen. De totale directe werkgelegenheid komt hiermee uit op in totaal 135 werkzame personen. Onderstaande tabel geeft een nadere uitsplitsing van deze directe werkgelegenheid.

Tabel 3 Totale directe werkgelegenheid die rechtstreeks samenhangt met Roda JC Kerkrade (seizoen 2010-2011)

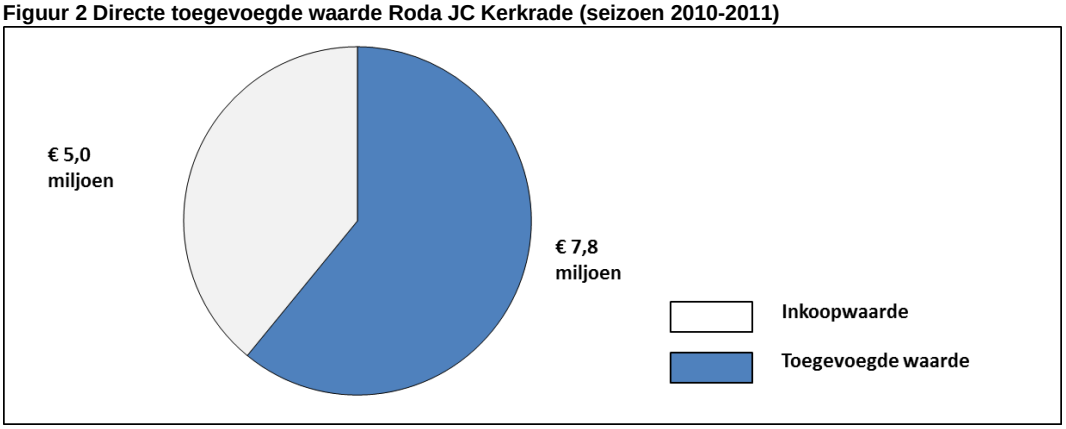
	Aantal personeelsleden
Roda JC Kerkrade a)	65
Horeca stadion	40
Afgeleide effecten vanwege reiskosten van en naar de wedstrijden	7
Afgeleide effecten vanwege reiskosten van en naar de wedstrijden	23
Totaal	135

a) Bron: **Holding Roda Kerkrade N.V. (2011)**, *Jaarverslag 2010-2011,* Kerkrade.

Directe toegevoegde waarde

De toegevoegde waarde kan worden gedefinieerd als het verschil tussen de marktwaarde van de productie (grofweg de omzet) en de waarde van de daarvoor ingekochte grondstoffen en diensten. In de economie wordt dit begrip vaak gebruik om de daadwerkelijke betekenis en bijdrage van een bedrijf of activiteit een de regionale economie tot uitdrukking te brengen. Uit de financiële gegevens van Roda JC Kerkrade kan worden afgeleid dat de (directe) toegevoegde waarde van de club circa € 7,8 miljoen bedraagt. Dit is in vergelijking met bedrijven en activiteiten uit andere sectoren een relatief hoge waarde, hetgeen te maken heeft met de relatief hoge personeelskosten van Roda.

Figuur 2 Directe toegevoegde waarde Roda JC Kerkrade (seizoen 2010-2011)

Indien tevens rekening wordt gehouden met de directe toegevoegde waarde die ontstaat als gevolge van de rechtstreeks met Roda JC Kerkrade verband houdende activiteiten bedraagt het totale bedrag circa € 10 miljoen op jaarbasis. Onderstaande tabel geeft inzicht in de verdeling van dit bedrag.

Tabel 4 Directe toegevoegde waarde die samenhangt met activiteiten Roda JC Kerkrade (seizoen 2010-2011)

	Directe toegevoegde waarde (x € miljoen)
Roda JC Kerkrade a)	7,8
Horeca stadion	1,1
Afgeleide effecten vanwege reiskosten van en naar de wedstrijden	0,4
Afgeleide effecten vanwege reiskosten van en naar de wedstrijden	0,6
Totaal	10,0

a) Bron: **Holding Roda Kerkrade N.V. (2011)**, *Jaarverslag 2010-2011,* Kerkrade.

2.4 Effecten bij toeleveranciers

Naast de directe effecten brengt voetbal ook indirecte effecten met zich mee. Dit komt doordat sectoren vaak diensten en goederen uit andere sectoren betrekken gedurende het productieproces om te komen tot het eindproduct. De diensten en goederen die betrokken worden, worden ook wel intermediaire leveringen genoemd. De bestedingen, de directe effecten, hebben zodoende in bepaalde sectoren ook indirecte bestedingen tot gevolg.

De bepaling van de indirecte effecten gebeurt met behulp van een input-output analyse. In de bijlage wordt een nadere toelichting gegeven op de precieze werking van de input-output methode. Als uitgangspunt voor deze analyse dienen de directe bestedingen als gevolg van het voetbal. Voor de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid kan vervolgens het indirecte effect bepaald worden.

Het indirecte effect van voetbal in termen van toegevoegde waarde bedraagt € 2,2 miljoen. Deze toegevoegde waarde wordt gecreëerd bij allerlei toeleveranciers. Het indirecte werkgelegenheidseffect is geraamd op circa 20 werkzame personen. Het totale effect qua toegevoegde waarde komt daarmee op 12,2 miljoen met een werkgelegenheid van in totaal 155 werkzame personen.

2.5 Uitstralingseffecten

Stadion draagt bij een aantrekkelijkheid en ontwikkeling van de omliggende locatie

De vestigingslocatie van Roda JC in Kerkrade is het Parkstad Limburg Stadion, dat is gelegen op bedrijventerrein en winkelgebied de Locht. De realisatie van het Parkstad Limburg Stadion heeft bijgedragen aan de bekendheid en uitstraling van deze locatie. Hierdoor zijn er ook bedrijven op deze plek gevestigd die zonder de aanwezigheid van een stadion wellicht waren uitgeweken naar een geheel andere plek in Kerkrade of elders in de regio. Vanuit deze optiek heeft de ontwikkeling van het stadion derhalve ook bijgedragen aan het succes van de ontwikkeling van het omliggende gebied.

Huidige economische betekenis PLS cluster

Uit een onlangs uitgevoerde studie naar de economische betekenis van het PLS cluster blijkt dat de huidige werkgelegenheid die samenhangt met het PLS uitkomt op in totaal 1.090 fte's. In dit totaal is ook de indirecte werkgelegenheid (180 fte's) bij allerlei andere bedrijven in de regio en elders in het land meegenomen. Uitgedrukt in omzet zijn de bedrijven uit het PLS cluster momenteel samen goed voor een jaarlijkse omzet van € 135 miljoen.

Relatie aanwezigheid Roda JC Kerkrade/ PLS-stadion met vestiging andere functies niet eenduidig vast te stellen.

Hoewel een deel van de gevestigde werkgelegenheid in en rondom het stadion op enigerlei wijze rechtsreeks verband houd met de aanwezigheid van Roda JC en de komst van het Parkstad Limburg Stadion (denk bijvoorbeeld aan de vestiging van Hornbach) is het zeer lastig om te bepalen om welk deel het gaat. Een deel van de gevestigde bedrijven zou immers ook zonder de aanwezigheid van Roda en het stadion elders in de gemeente of in de verdere omgeving zijn gevestigd. Om die reden is deze relatie in deze studie niet nader gekwantificeerd.

2.6 Kosten en opbrengsten voor de overheid

Specifieke structuur vraagt om bijdrage overheid

Vanwege de specifieke structuur van de voetbalsector draagt de overheid in veel gevallen op enigerlei wijze bij aan de totstandkoming van het product voetbal. Bij het amateurvoetbal is het evident dat de overheid meestal de aanleg van sportvelden en accommodaties voor haar rekening neemt. Bij het betaald voetbal draagt de overheid onder andere de kosten voor de openbare orde en veiligheid buiten voetbalstadions, derhalve ook voor, tijdens en na voetbalwedstrijden. Ook in geval van Roda JC heeft de overheid bij tijd en wijle een bijdrage geleverd om het betaald voetbal voor Kerkrade en omliggende regio te behouden. Tegenover deze bijdrage staan echter ook eenmalige en periodiek terugkerende inkomsten. In deze paragraaf zetten we vanuit het perspectief van de lokale overheid de verschillende met Roda JC Kerkrade samenhangende bijdragen en inkomsten op een rij.

2.6.1 Bijdrage lokale overheid aan Roda JC Kerkrade

Gemeentelijke garantstelling sinds 2005 voor lening

De betrokkenheid van lokale overheid bestaat allereerst uit het feit dat de gemeente Kerkrade sinds 2005 garant staat voor de lening (€ 12,5 miljoen euro) voor de bouw van het Roda-stadion. Roda betaalt hiervoor jaarlijks (gedurende een periode van 20 jaar) een bedrag aan de gemeente, die daarmee de lening aflost. Daarbij is een driemaandelijkse termijn afgesproken in de vorm van een annuïteit (per kwartaal circa € 275.000,-). De eerste termijn van de terugbetaling was vervallen op 1 mei 2005).

Verstrekking lening bij raadsbesluit in 2010

Daarnaast is bij raadsbesluit van 27 januari 2010 aan de Holding Stadion Kerkrade BV een lening van (gefaseerd) € 5,8 miljoen verstrekt waarvan per heden al € 5,3 miljoen daadwerkelijk is betaald. De laatste € 0,5 miljoen wordt in 2013 betaald. Rentebetalingen over de dan bestaande hoofdsom zijn verschuldigd vanaf 1 januari 2015. De aflossingsverplichtingen beginnen per 1 april 2025 en dienen volgens de leenovereenkomst in 10 jaar te worden afgelost.

Bijdrage via Inzet gemeentelijk personeel

Naast genoemde bedragen levert de gemeente ook een (beperkte) bijdrage via de inzet van gemeentelijk personeel. Het gaat hierbij om onder andere om de kosten van deelname aan het maandelijks periodiek te houden veiligheidsoverleg. Tevens dient op basis van een afgesloten convenant 1 medewerker OOV bij thuiswedstrijden van Roda te participeren in de commandokamer in het stadion. De met de personele inzet samenhangende kosten zijn zeer bescheiden en worden door de gemeente grofweg geraamd op circa € 7.500,- per jaar.

2.6.2 Opbrengsten voor lokale overheid

Jaarlijkse inkomsten voor de gemeente uit OZB

Tegenover de kosten staan inkomsten voor de overheid in de vorm van onder andere OZB, BTW, loonbelasting, vennootschapsbelasting en kansspelbelasting. Een deel van deze inkomsten komen terecht bij de rijksoverheid, maar via met name de OZB vloeien er ook aanzienlijke bedragen terug in de gemeente kas. Op basis van gemeentelijke informatie kan worden vastgesteld dat de OZB inkomsten (eigenaar- en gebruikersdeel) over de periode 2002-2012 gemiddeld circa € 130.000 per jaar bedroegen. Omdat bij de vaststelling van de verschuldigde OZB rekening wordt gehouden met het feit dat de WOZ waarde van het stadion daalt vanwege afschrijving, nemen ook de OZB inkomsten in de loop van de tijd geleidelijk af. Over 2012 bedrogen deze inkomsten nog bijna € 110.000,-

Het genoemd bedrag heeft alleen betrekking over de verschuldigde OZB van de club zelf. De inkomsten uit OZB voor de gemeente Kerkrade nemen fors toe als ook de OZB inkomsten in relatie tot de andere gebruikers van Parkstad Limburg Stadion in de analyse worden betrokken. Uitgaande van het belastingjaar 2012 nemen de OZB inkomsten hierdoor in het betreffende jaar toe tot circa € 225.000.

Waardevermeerdering grond rondom stadion

De grond waarop het stadion is gebouwd behoorde aanvankelijk tot het grondgebied van de gemeente Heerlen. In het kader van een gemeentelijke herindeling is de grond in 1982 overgedragen aan de gemeente Kerkrade. Bij de bouw van het stadion heeft de gemeente Kerkrade de benodigde grond ingebracht ten behoeve van de bouw van het stadion. De hiermee samenhangende marktwaarde (€ 4 miljoen) is omgezet in aandelen in het stadion. De feitelijke kosten voor de gemeente voor de inbreng van deze grond zijn gelijk aan de verwervingskosten voor het terrein. Omdat het destijds agrarische grond betrof, is het aankoopbedrag relatief beperkt. Op basis van beschikbare dossiergegevens over verwervingskosten schatten wij deze initiële verwervingskosten zeer indicatief op € 200 à 250.000[3] in totaal.

Tegenover deze kosten staat het voordeel dat de gemeente als belangrijkste grondeigenaar heeft gehad van de waardevermeerdering van de omliggende gronden vanwege de bouw van Parkstad Limburg Stadion en daarmee samenhangende gebiedsontwikkeling. Met de komst van het stadion en de bijbehorende voorzieningen (o.a. parkeren) op een goed ontsloten en relatief makkelijk bereikbare plek, nam de uitstraling en naamsbekendheid van het gebied toe hetgeen zich heeft door vertaald in hogere grondprijzen. De kosten voor de inbreng van de grond worden hierdoor weer gecompenseerd.

2.6.3 Saldo van kosten en uitgaven voor de gemeente

Als de verschillende uitgaven en inkomsten in relatie tot Roda JC Kerkrade en het bijbehorende stadion voor de gemeente op een rij worden gezet resteert per saldo een positief resultaat van grofweg €100 tot 200.000 per jaar. Bij de aanleg van het stadion heeft de gemeente de grond weliswaar in gebracht, maar in ruil hiervoor heeft men aandelen gekregen en de waardevermeerdering van de omliggende gronden kunnen incasseren. De garantstelling uit 2005 en de lening uit 2010 worden in principe terugbetaald via contractuele afspraken over aflossingen en verschuldigde rente. De kosten voor de overheid zijn hierdoor neutraal, met dien verstande dat Roda ook op termijn uiteraard wel aan zijn verplichtingen moet blijven voldoen. Hier schuilt voor de gemeente derhalve het grootste risico en is het zaak om als belanghebbende partij samen met ander stakeholders goed de vinger aan de pols te blijven houden.

[3] Uit dossieronderzoek van de gemeente blijkt dat tot en met medio 1993 voor circa € 870.000 aan grond in het betreffende plangebied is verworven. In de periode tot 2011 is daar nog een bedrag van circa € 35.000 bijgekomen. Uitgaande van een exploitatie opzet uit 1993 is er sprake van een plangebied ter grootte van 39 hectare. Dit komt ongeveer overheen met het huidige plangebied van circa 39,8 hectare voor de Locht. Als de verwervingskosten worden gedeeld door het oppervlakte van het plangebied resulteert een gemiddelde verwervingsprijs van grofweg € 20 à 25.000 per hectare.

3 Maatschappelijke betekenis Roda JC Kerkrade

3.1 Inleiding

Voetbal en maatschappij

Om de voetbalsport op juiste waarde te schatten dient een en ander in een breder maatschappelijk kader te worden geplaatst. In algemene zin geldt hierbij dat de maatschappelijke baten lastig in geld zijn uit te drukken. Er zijn weliswaar indicatoren te benoemen om deze hard te maken (deze worden uiteraard meegenomen), maar de vertaalslag daarvan in “harde euro´s is niet in alle gevallen mogelijk. Voor de maatschappelijke kosten is een dergelijke rekensom overigens makkelijker te maken.

Maatschappelijke activiteiten Roda JC Kerkrade

Ook Roda JC Kerkrade is zich nadrukkelijk bewust van de maatschappelijke functie die het betaald voetbal en de club vervuld. Illustratief hierbij is de sterke toename in de afgelopen jaren van het aantal maatschappelijke activiteiten dat de club ontplooit dan wel aan deel neemt. Daarbij richt de voetbalclub zich met zowel haar jeugd- als eredivisie selectie op veel verschillende doelgroepen in Kerkrade, Parkstad en Limburg. Daarnaast is ook het aantal maatschappelijke partners van Roda JC uitgebreid en zeer divers. In 2012 heeft de officiële aftrap van de maatschappelijke stichting Roda JC Kerkrade Midden in de Maatschappij plaatsgevonden. Dit is een duidelijk signaal dat de eredivisieclub haar maatschappelijke taak serieus neemt en ook professioneel wil oppakken.
De activiteiten die de club samen met de maatschappelijke partners onderneemt zijn daarbij divers.

3.2 Maatschappelijke aspecten

In de volgende paragrafen worden deze activiteiten nader uitgewerkt aan de hand van een aantal relevante maatschappelijke aspecten en voorbeeldprojecten die Roda JC Kerkrade daarbij ontplooit. Deze maatschappelijke aspecten zijn:

- Speel- en kijkplezier;
- Bijdrage aan sociale binding;
- Regio promotie;
- Bijdrage voetbal aan karaktervorming jeugd in het algemeen en meer specifieke persoonlijkheids- en gedragskenmerken in het bijzonder, zoals doorzettingsvermogen, zelfwaardering, sociaal gedrag en prestatiestreven;
- Voetbal als uiting van lichaamsbeweging en betrokkenheid en de bijdrage aan het welbevinden en gezondheid van de bevolking;
- Maatschappelijke kosten waaronder de kosten die zijn gemoeid met de veiligheid buiten de stadions.

In de volgende paragrafen worden de verschillende aspecten nader uitgewerkt.

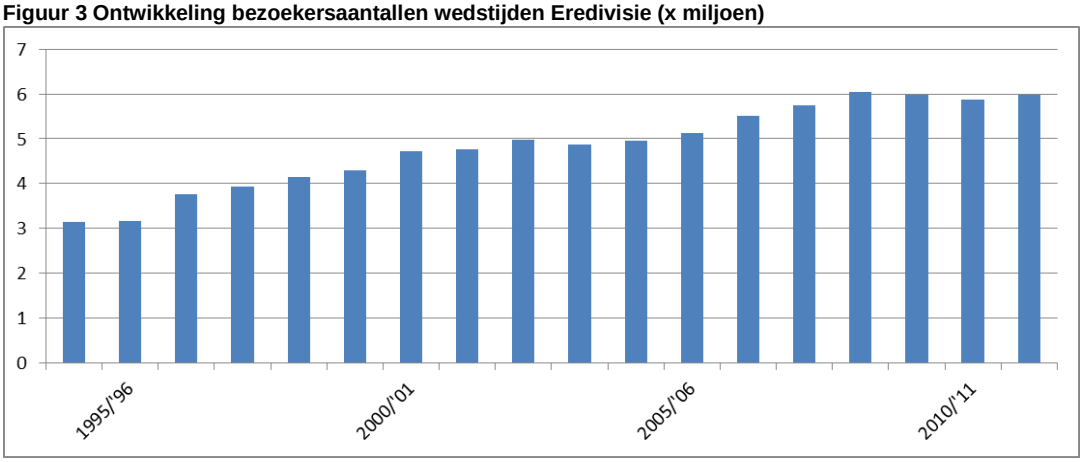
3.2.1 *Speel en kijkplezier*

Stijgende bezoekersaantallen in het betaald voetbal

Wekelijks beleven velen speel- en kijkplezier aan het voetbal. Van belang daarbij zijn niet alleen de vele voetballers die wekelijks al dan niet in clubverband op de velden verschijnen, maar ook de velen die het voetbal langs de lijn en voor de televisie volgen. Kijken naar voetbal werkt ontspannend en is voor velen een aantrekkelijke besteding van de vrije tijd. Voor de ene beoefenaar betekent het plezier vooral gezelligheid en sociaal contact, voor de andere zijn het gezondheidsaspect en de eigen conditie belangrijker.

Voetbal is ook een leerschool waar individuen belangrijke lessen kunnen leren en karaktervorming wordt gestimuleerd. Dat het goed gaat met de belangstelling voor voetbal blijkt onder andere uit de gestage toename van het aantal bezoekers aan wedstrijden uit de Eredivisie in ons land. Onderstaand figuur laat voor alle clubs tezamen de ontwikkeling zien.

Figuur 3 Ontwikkeling bezoekersaantallen wedstijden Eredivisie (x miljoen)

Bron: KNVB

Gemiddeld aantal bezoekers Roda over afgelopen seizoen circa 11.000

Ook Roda mag zich wekelijks in een grote belangstelling verheugen. Het aantal (betalende) bezoekers tijdens de thuiswedstrijden bedroeg gemiddeld over het afgelopen seizoen circa 11.000. Hoewel het samen beleven van sport een belangrijk onderdeel is van voetbal en Roda JC op deze manier een groot aantal mensen bereikt, laten de maatschappelijke projecten zien dat het bereik van Roda veel verder reikt dan alleen de wedstrijden in het Parkstad Limburg Stadion.

3.2.2 *Bijdrage aan sociale binding*

Voetbal overbrugt scheidslijnen zoals nationaliteit, leeftijd en geloof

Op maatschappelijk niveau fungeert het voetbal als een belangrijk bindmiddel. Het overbrugt scheidslijnen als nationaliteit, leeftijd en geloof. Bovendien wordt een bijdrage geleverd in processen van emancipatie en integratie van allerlei minderheden. Voetbal als sociale smeerolie levert misschien wel zijn belangrijkste bijdrage op lokaal niveau. In de wijk, waar mensen samen op de club zitten of toernooitjes organiseren. De amateurvereniging is dikwijls het sociale en sportieve middelpunt van een wijk of gemeenschap en dient als ontmoetingsplaats waar men dichterbij elkaar komt.

Roda JC Kerkrade speelt als betaald voetbal organisatie binnen de regio een belangrijke centrale rol. Wekelijks trekken de wedstrijden vele bezoekers langs de lijn, maar ook voor de televisie.

Daarnaast zet Roda via allerlei projecten ook actief in om bredere maatschappelijke doelen te promoten en te bevorderen. Zo doet Roda mee aan het landelijke programma ‘Dutch Career CuP” waarbij wajong-uitkeringsgerechtigden worden geholpen bij het vinden van een baan en heeft de club zelf “Roda on Tour” opgezet waarbij ook de jeugdafdeling van de club wordt ingezet bij maatschappelijke projecten. Het project “Elf voor Limburg” waarbij Roda samenwerkt met amateurverenigingen staat in het teken van jeugd, gezondheid en respect (zie ook onderstaand kader)

Dutch Career Cup

De Dutch Career Cup is een landelijk voetbal / re-integratieprogramma voor werkzoekenden. Binnen dit programma zetten voetbalclubs hun faciliteiten en contacten in om de deelnemers aan een baan te helpen. Het programma bestaat uit een sportprogramma bij de club, gekoppeld aan diverse re-integratieactiviteiten. Bij Roda JC Kerkrade zijn in het seizoen 2011-2012 tien wajong-uitkeringsgerechtigden in een re-integratieproject, onder begeleiding van Roda JC-jeugdtrainer Kevin van Dessel, twee keer per week gaan trainen op sportpark Kaalheide. Vier keer speelden ze een toernooi tegen andere teams, onder begeleiding van andere BVO's. Doel is om de wajong'ers te begeleiden bij een re-integratieproject. Het project wordt georganiseerd in samenwerking met stichting Lifegoals, UWV en USG Restart.

Roda on Tour

De betrokkenheid van Roda JC Kerkrade bij maatschappelijke projecten gaat verder dan alleen de bijdrage van het eerste team. De club wil een stapje verder gaan en haar maatschappelijke betrokkenheid ook tonen door het inzetten van de jeugdafdeling. Dit speciale onderdeel wordt Roda-on-Tour genoemd. Alle jeugdteams van Roda JC Kerkrade nemen hier aan het einde van elk seizoen deel aan allerlei soorten sportieve en maatschappelijke activiteiten in Midden- en Zuid Limburg.

Doelgroep: gehele jeugdafdeling Roda JC Kerkrade
Bereik: ongeveer 170 jeugdspelers, tevens aantal ouderen, G-teams, mensen met een beperking etc.
Bijdrage aan ambities stichting: met behulp van dit project wordt maatschappelijk bewustzijn gecreëerd bij de profvoetballers van de toekomst.

Partnership met amateurverenigingen: “Elf voor Limburg”

Roda JC Kerkrade zet zich in voor de Limburgse samenleving via het maatschappelijke programma ‘Elf voor Limburg’. Het programma staat in het teken van Jeugd, Gezondheid en Respect. Daarom werkt Roda intensief samen met amateurverenigingen in de provincie Limburg, maar ook daarbuiten. Insteek hierbij is om amateurverenigingen te ondersteunen in het begeleiden en binden van hun jeugdleden via vermaak van jeugdleden, kennisoverdracht van Roda JC Kerkrade naar amateurvereniging sportstimulering in brede zin.

Door middel van het amateurpartnership wil Roda JC Kerkrade de jeugd stimuleren lid te worden van een amateurvoetbalvereniging en ondersteunen bij het bieden van een goed programma door de jeugdleden entertainment te bieden rondom Roda JC Kerkrade. Medio 2012 heeft Roda JC Kerkrade ca. 55 partnerships. Onder het partnership programma vallen de volgende activiteiten:

- “Amateurclub van de week” arrangement thuiswedstrijd Roda JC Kerkrade, speciaal voor de jeugdelftallen (D, E, F) op uitnodiging
- “Trainers voor Trainers”; trainerscursus voor alle clubtrainers en jeugdtrainers
- Recht op een jeugdvoetbal clinic
- F- Challenge
- Coachdag
- Recht op een rondleiding in het Parkstad Limburg Stadion
- Jeugdelftallen van uw club die kampioen zijn geworden kunnen zich opgeven voor een huldiging in het

Parkstad Limburg Stadion

- Eén keer per 2 seizoenen mag het bestuur van elke amateurpartner samen met haar hoofdsponsor(s) een wedstrijd op de hoofdtribune bijwonen
- Koppeling clubsite aan Roda JC Kerkrade- site
- 2 seizoenkaarten op de Theo Pickée tribune (Zuid 6) t.w.v. € 460,-

3.2.3 Promotie van de regio

Dat een voetbalclub als Roda JC zorgt voor vermaak, werkgelegenheid en sportieve prestaties is algemeen bekend. Dat het merk Roda JC ook bijdraagt aan de promotie van de regio is vaak onderbelicht, terwijl een voetbalclub een sterke bijdrage kan leveren aan de identiteit en bekendheid van een stad of regio.

Bekendheid Roda JC

In een recent onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van het nieuwe stadsmarketingplan heeft de gemeente Kerkrade de bekendheid van Roda JC getoetst. Uit het onderzoek kwam naar voren dat 62% van de geënquêteerde personen bekend is met de voetbalclub Roda JC en tevens weet dat deze voetbalclub in Kerkrade gevestigd is. Van alle ondervraagde kent 14% de naam Roda JC wel, maar weet men niet dat Roda JC in Kerkrade is te vinden. Het resterende aandeel ondervraagden (26%) is onbekend met Roda JC. Wanneer de resultaten uit het onderzoek worden geëxtrapoleerd dan wordt duidelijk dat ca. 10 miljoen Nederlanders bekend is met Roda JC en weet dat Roda JC uit Kerkrade komt.

Daarnaast wordt de bekendheid van Roda JC door sponsoren gebruikt om te adverteren onder een breed publiek. Er is een aanzienlijk aantal ondernemers c.q. sponsoren dat op de publiekstribunes seizoenkaarten heeft. In totaal zijn er 528 sponsoren die een financiële bijdrage leveren ten gunste van de bekendheid van de club.

Verder is het van belang om te kijken naar de bekendheid van Roda JC op de bekende (social) media kanalen Facebook, Hyves, Twitter en YouTube. Vergeleken met de grootste clubs van de Eredivisie (Ajax, Feyenoord, PSV) heeft Roda JC een sterke achterstand wanneer gekeken wordt naar het aantal volgers, leden en viewers. In de onderstaande tabel is het social media gebruik van Roda JC vergeleken met de hoogste en laagste notering op het gebied van social media toepassing en exposure. Dit zijn respectievelijk Ajax en ADO Den Haag. Uit de cijfers blijkt dat Roda JC, hoewel aanwezig, op het gebied van social media exposure achter loopt ten opzichte van een groot deel van de eredivisie clubs.

Tabel 5: Social media gebruik eredivisieclubs (2012)

	Roda JC	Ajax	ADO Den Haag
Facebook leden	6.755	537.982	2.587
Hyves leden	6.125	219.899	5.786
Twitter volgers	5.934	150.682	4.532
YouTube (kanaal) views	7.793	1.033.926	Geen eigen kanaal

Bron: Social Media Platforms

Bekendheid van de plek

De vestigingslocatie van Roda JC in Kerkrade is het Parkstad Limburg Stadion, dat is gelegen op bedrijventerrein en winkelgebied de Locht. De aanwezigheid van Roda JC Kerkrade op deze locatie draagt in verschillende opzichten bij aan het succes van het gehele winkelcluster dat om het stadion is ontstaan. Ten eerste draagt het bij aan de locatie bekendheid, oftewel ‘location

awareness', onder bezoekers van Roda JC Kerkrade en inwoners van de Parkstad regio. Hierdoor kennen mensen deze plek en weten ze tevens welke functies (in ieder geval op hoofdlijnen) hier zijn vertegenwoordigd. Daarnaast zullen bezoekers van Roda JC Kerkrade ook gebruik maken van verschillende leisure, retail en zorg faciliteiten die in en rondom het stadion gevestigd zijn. Dit combinatiebezoek resulteert in extra bestedingen en verlengd de verblijfsduur van bezoekers. Tenslotte draagt het betaald parkeren tijdens wedstrijddagen bij aan de exploitatie van het stadion.

Vanwege de centrale ligging en de aanwezigheid van aansprekende retail en leisure voorzieningen trekt het Roda JC stadion en de omliggende retail, leisure en zorgfuncties wekelijks veel bezoekers. Volgens inschattingen van Wijckerveste gaat het om ca. 60.000 tot 70.000 bezoeken per week, oftewel 3,1 tot 3,6 miljoen per jaar. Alleen de Decathlon neemt ca. 10.000 bezoeken per week voor haar rekening en het aantal bezoeken van de Hornbach ligt nog hoger. Dit aantal is aanzienlijk hoger dan vergelijkbare retail locaties in Nederland, bijvoorbeeld Villa Arena (1 miljoen) en de IKEA Kanaleneiland te Utrecht (1,7 miljoen) en bijna vergelijkbaar met In de Cramer/ Woonboulevard (4 miljoen). Na de openstelling van AH XL zal het aantal bezoeken naar verwachting met ongeveer een kwart kunnen toenemen. Daarbovenop komt het bezoek na realisatie van de Leisure Dome. In totaal zal het aantal bezoeken hierdoor (naar verwachting) toenemen naar ca. 90.000 – 100.000 per week oftewel 4,7 tot 5,2 miljoen per jaar. Een toename derhalve van circa 1,6 miljoen per jaar.

3.2.4 Voetbal en karaktervorming

Roda JC Kerkrade draagt als lokale en regionale ambassadeur van het voetbal actief bij aan de promotie van de sport en daarmee ook aan de bredere maatschappelijk betekenis van voetbal en de sport in bredere zin. Doorzettingsvermogen, discipline en teamspirit zijn belangrijke waarden in het voetbal en kunnen door beoefening ervan ervaren en gewaardeerd worden. Samen als team voor elkaar een overwinning uit het vuur slepen of elkaar stimuleren dat laatste rondje van de conditietraining voluit te gaan geeft voldoening en positieve energie om ook buiten het veld er tegenaan te gaan.

Een concreet voorbeeld in dit kader is het "Dropout project " (zie kader) waarbij Roda JC Kerkrade aan voortijdige schoolverlaters de mogelijkheid biedt om concrete werkervaring op te doen.

Dropout project

Roda JC biedt drop-outs (jongeren die hun school voortijdig verlaten hebben) met een leeftijd tussen de 14 en 18 jaar de mogelijkheid om concrete werkervaring op te doen bij Roda JC. De jongeren pakken alledaagse klussen op in het Parkstad Limburg Stadion en op Trainingscomplex Kaalheide. Het uitvoeren van de klussen wordt gedaan onder professionele begeleiding, waarin sociale vaardigheidstrainingen en sport worden ingezet. Door middel van reflectie en keuzes maken tijdens de werkzaamheden komen de jongeren tot zelfinzicht, zelfdiscipline, verantwoordelijkheid en uiteindelijk tot nieuw gedrag. Van de 150 jongeren die vanaf 2004 door Roda JC zijn omarmd, heeft maar liefst 80 procent weer een doel: ze zijn teruggekeerd in de schoolbanken óf hebben een baan.

3.2.5 Bewegen is gezond

Alle Eredivisieclubs doen mee aan het project 'Scoren voor Gezondheid

Dat bewegen in de vorm van sporten gezond is weet iedereen. Daarom is het van belang voor gemeenten en de gemeenschap dat zoveel mogelijk mensen met regelmaat sport. Dit bevordert de

sociale binding, vermindert het aantal gezondheidsproblemen zoals overgewicht en zorgt het voor meer maatschappelijke betrokkenheid. Voetbal organisaties in Nederland spelen hierop actief in. Zo zetten de clubs uit het betaald voetbal zich actief in voor allerlei maatschappelijke projecten, veelal binnen de thema's gezondheid, onderwijs en participatie. Zo doen bijvoorbeeld alle 18 Eredivisieclubs mee aan het project 'Scoren voor Gezondheid". Sinds 2006 zijn ze erin geslaagd om meer dan 65.000 kinderen zich bewust te laten maken van hun eigen leefstijl.

Ook Roda JC Kerkrade stimuleert via allerlei projecten jeugd om te sporten

Ook Roda JC Kerkrade deelt de bovenstaande opvatting dat sporten gezond is voor lijf en geest en speelt hier actief op in met haar maatschappelijke projecten. Op verschillende manieren probeert Roda om vooral de jeugd meer aan het sporten te krijgen en lid te laten worden van voetbalverenigingen. Dit gebeurt enerzijds door het project Schooltour en anderzijds via het al eerdergenoemde project 'Elf voor Limburg' waarin partnerships gesloten wordt met amateurverenigingen. De Schooltour is vooral gericht op het 'pushen' van jongeren om te sporten, terwijl vanuit de partnerships juist een aantrekkende werking richting Roda JC uitgaat (zie kader).

Scoren voor gezondheid

Scoren voor Gezondheid is een project waarbij voetballers uit de Eredivisie kinderen van de basisschool aanzetten tot een gezonde leefstijl. Zij geven het goede voorbeeld door voldoende te bewegen en gezonde voeding. Zij houden kinderen een spiegel voor: als je zo goed wilt worden als ik, moet je die spelcomputer en zak chips laten liggen en buiten gaan spelen. Twintig weken lang nam Roda JC Kerkrade 400 tot 500 kinderen onder haar hoede. Deze kinderen gingen met vier profvoetballers de strijd aan tegen een ongezonde levensstijl. Middels drie onderdelen binnen het programma, werden de kinderen gemotiveerd tot een gezonde leefstijl. Het project start met een clinic (en eventueel een fit- en gezondheidstest). De kinderen ondertekenen een contract met een voetbalspeler en beloven 20 weken te werken aan een gezonde leefstijl. De kinderen sluiten het project af met een eindclinic waarna ze een diploma uitgereikt krijgen.

Schooltoer

De Schooltoer is gericht op preventie van overgewicht. Door de aanwezigheid en inzet van Roda JC Kerkrade selectiespelers, worden kinderen op een leuke manier geprikkeld om te sporten, gezond te eten en gestimuleerd om lid te worden van een sportvereniging.

Doelgroep: basisschoolleerlingen provincie Limburg
Bereik: 36 basisscholen per seizoen. Ruim 5.000 leerlingen
Bijdrage aan ambities stichting: dit project draagt bij aan alle drie de pijlers van de stichting. Uit onderzoek (GGD) blijkt dat overgewicht een enorm probleem is in de regio Zuid-Limburg. Roda JC Kerkrade wil haar steentje bijdragen aan het bestrijden van dit probleem. Profvoetballers zijn een rolmodel voor de jeugd. Tijdens dit project wordt, met behulp van de selectiespelers, kinderen geleerd wat een goede leefstijl inhoudt en hoe ze dit kunnen realiseren. De spelers stimuleren de kinderen betreft gezonde voeding & voldoende beweging op een enthousiaste en interactieve manier.

Bron: www.rodajc.nl/maatschappij/projecten

3.2.6 *Overige maatschappelijke aspecten*

Naast de eerder genoemde positieve effecten van voetbal op de sociale binding en integratie van de samenleving zijn er ook negatieve effecten te benoemen. Zo zijn de effecten van het afnemende waarden en normen besef in de Nederlandse samenleving wekelijks op de voetbalvelden waarneembaar. Uit de hand gelopen wedstrijden door verbale of fysiek agressie zijn een bron van zorg. Het toenemen van verbale en/of fysieke agressie is niet alleen te herleiden tot voetbal, maar is een sociaal maatschappelijk probleem dat tot uiting komt bij diverse vormen van sociale interactie in brede lagen van de bevolking. Voetbal is hierin een spiegel van maatschappelijke ontwikkelingen.

In relatie tot de clubs uit het betaald voetbal speelt het aspect van veiligheid en de handhaving van de openbare orde rondom wedstrijden. Hierover vindt zeer nauwe afstemming plaats tussen de verantwoordelijke overheden en de organisatoren van de voetbalwedstrijden (BVO en/of KNVB). Relevant voor de verdeling van verantwoordelijkheden en taken is het onderscheid tussen “binnen en buiten het stadion” hetgeen te maken heeft met de verantwoordelijkheden voor het bewaren en herstellen van de orde en veiligheid rond voetbalwedstrijden.

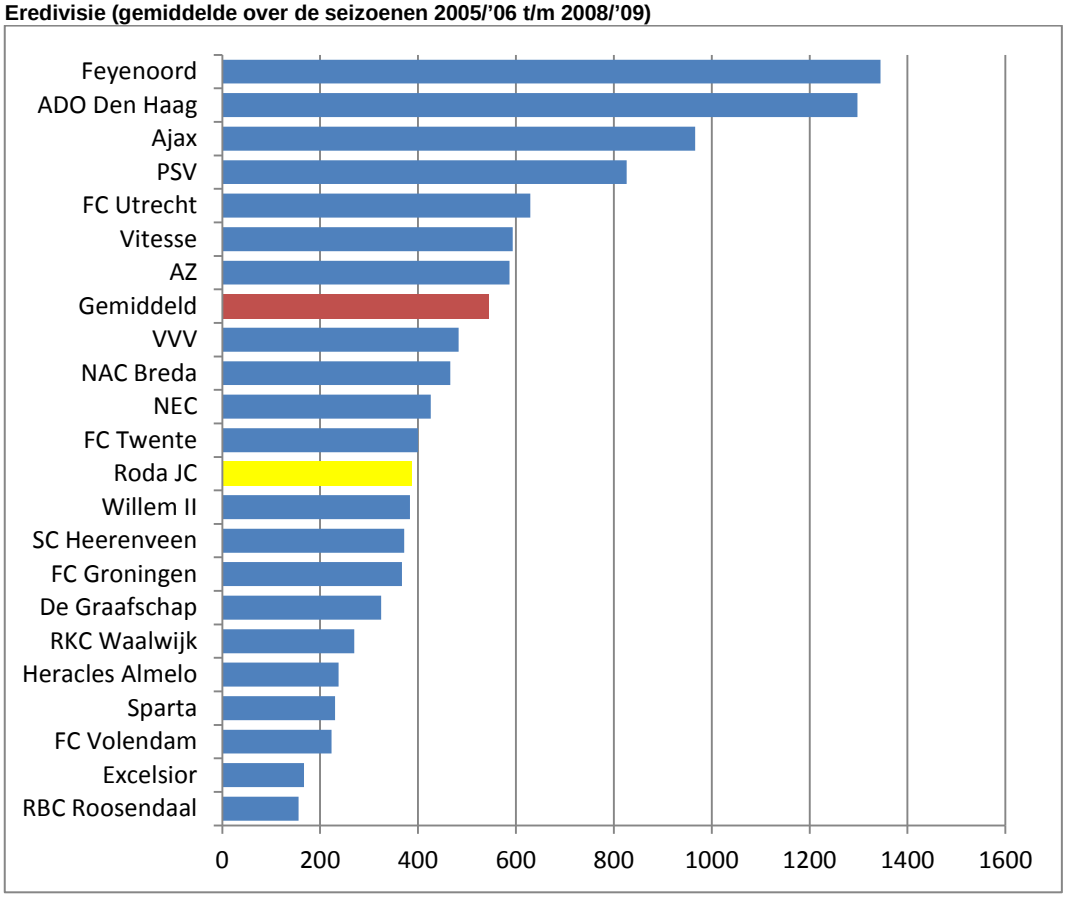
De BVO’s zijn daarbij primair verantwoordelijk voor de orde en veiligheid in de stadions. Zij zijn verplicht een veiligheidsorganisatie op te zetten en de veiligheid in en rond de stadions zelf te organiseren. Dit betekent niet alleen aandacht voor de nodige infrastructurele verbeteringen, nieuwe stadions en inzet van (nieuwe) technische hulpmiddelen, maar ook de inzet van een goed getrainde en professionele stewardorganisatie bij de BVO’s. Voor de stewards gelden kwaliteitseisen in de vorm van onder meer opleiding, certificering en screening. De KNVB heeft deze zaken op hoofdlijnen vastgelegd in de licentievoorwaarden en nader uiteengezet in het “Handboek Veiligheid” dat periodiek wordt aangepast.

Naast de rol van de organisator van de voetbalwedstrijd/ -evenement als eerste verantwoordelijke voor een goed verloop en veiligheid van het evenement voor zowel het terrein en voor de directe stadionomgeving, staat de rol van de politie die verantwoordelijk is voor de openbare orde in het publieke domein. Tussen de verschillende clubs is sprake van grote verschillen in relatie tot de inzet van politie-uren. Onderstaand figuur toont dit aan de hand van het gemiddelde aantal uren

politie-inzet gedurende de competitiewedstrijden in de Eredivisie gedurende de seizoenen 2005/'06 t/m 2008/'09[4].

De gemiddelde inzet aan politie-uren per competitiewedstrijd in de Eredivisie bedraagt circa 545 uur. Clubs zoals Feyenoord en ADO Den Haag zitten daar met een factor 2 à 3 ruimschoots boven. De inzet tijdens thuiswedstrijden van Roda JC Kerkrade ligt daarentegen een stuk onder het gemiddelde. Hierbij moet worden opgemerkt dat de cijfers voor Roda JC Kerkrade nog worden vertekend vanwege de inzet gedurende het seizoen 2008-09. Verhoging van de inzet was nodig in verband met het feit dat Roda JC Kerkrade, zou gaan fuseren met Fortuna Sittard. Supporters waren het hier niet mee eens (CIV 2009).

Figuur 4 Gemiddeld aantal uren politie-inzet per club en per gespeeld competitiewedstrijd in de Eredivisie (gemiddelde over de seizoenen 2005/'06 t/m 2008/'09)

3.3 Totaal overzicht maatschappelijk bereik Roda

De uiteenlopende projecten waarvoor Roda JC Kerkrade zich inzet voor allerlei maatschappelijke doelen hebben een breed en divers bereik. In onder staande tabel is een voorzichtige opsomming gegeven van het (maatschappelijk) bereik van Roda JC Kerkrade. Daarnaast verspreidt Roda JC in het kader van de Schooltoer ruim 8.000 gezondheidskranten onder basisschool scholieren.

[4] Cijfers hierover worden geregistreerd door het Centrale Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV). De laatse beschikbare gegevens op het niveau van individuele clubs zijn gepubliceerd in het jaarverslag over het seizoen 2008/ '09. Over recentere jaren zijn officieel geen cijfers per club gepresenteerd, maar alleen geaggregeerde cijfers voor de verschillende competities en type wedstrijden .

Tabel 6: Maatschappelijk bereik activiteiten Roda JC Kerkrade (op jaarbasis)

Activiteit	Aantal bezoekers / deelnemers	Aantal keer per jaar	Totaal bereik
Eredivisie wedstrijden*	11.000[5]	17,5	196.000
Schooltoer	36 basisscholen		ca. 5.000
Scoren voor gezondheid	4 basisscholen		ca. 450
Dutch Career Cup	10 Wajong'ers		10
Dropout project	Ca. 15 p/j		15
Roda on Tour	Ca. 30 pers.	13	ca. 400
Clinics			ca. 640
Trainers voor trainers	70	1	ca. 70
Roda JC Challange	500	1	ca. 500
Coachdag	70	1	ca. 70
Straatvoetbal kampioenschappen			nb

Bij de eredivisie thuiswedstrijden van Roda JC Kerkrade worden minder validen en minima mogelijkheden geboden om het voetbal toch van dichtbij mee te maken. Zo zijn er in 2011 65 aanvragen door 'minima' gehonoreerd en zijn er 31 rolstoelplekken (100% bezet door rolstoelgebruikers met seizoenkaart). Daarnaast zijn er ook veel senioren met een seizoenkaart:

- Ouder dan 80 jaar: 47
- Tussen 70 en 80 jaar: 287
- Tussen 50 en 70 jaar: 1820

In totaal komt dit neer op ruim 10% van de totale capaciteit van het Parkstad Limburg Stadion. Het aandeel ten opzichte van het totaal aantal seizoenkaarten ligt hoger.

In de bovenstaande tabel is duidelijk te zien dat het bereik van Roda JC Kerkrade verder gaat dan alleen de eredivisie wedstrijden die in het Parkstad Limburg Stadion gespeeld worden. Door verschillende maatschappelijke projecten op te pakken weet de voetbalclub ca. 6.500 kinderen, amateurs en ouders te bereiken, vaak met een specifiek doel gericht op gezondheid, sociaal contact en kennisoverdracht.

[5] Betalende bezoekers van wedstrijden

4 Conclusies

1) *Totale bestedingen in relatie tot Roda JC Kerkrade €16,2 à 16,7 miljoen.*

De economische betekenis van Roda JC Kerkrade wordt allereerst zichtbaar via de omzet die de club zelf genereerd. Uitgaande van het jaarverslag over het seizoen 2010-2011 bedraagt de netto omzet € 12,3 miljoen. De in het stadion aanwezige horecavoorzieningen en daarmee samenhangende opbrengsten komen niet op de begroting van Roda JC tot uitdrukking. In totaal is hiermee een omzet gemoeid van circa € 2 à 2,5 miljoen op jaarbasis. Bovenop deze bedragen zijn nog de reiskosten van de voetbalsupporters relevant (€ 0,8 miljoen), alsmede de afgeleide bestedingen in de directe omgeving van het stadion en elders in de regio (€ 1,1 miljoen). De totale omzet c.q. bestedingen in relatie tot Roda JC Kerkrade komen hiermee op jaarbasis uit op €16,2 à 16,7 miljoen.

2) *Werkgelegenheid in relatie tot Roda JC Kerkrade bedraagt 155 werkzame personen.*

Het totale aantal personeelsleden dat werkzaam is bij Roda JC Kerkrade bedraagt (uitgaande van het seizoen 2010-2011) 65. Als tevens rekening wordt gehouden met de werkgelegenheid bij de exploitant van de horecavoorzieningen in het stadion, werkgelegenheid als gevolg van aanvullende uitgaven van supporters aan vervoer in de regio en door overige afgeleide bestedingen in de omgeving van het stadion en elders bedraagt de totale directe werkgelegenheid 135 werkzame personen. Het indirecte werkgelegenheidseffect is geraamd op circa 20 werkzame personen waardoor de totale werkgelegenheid uitkomt op 155 werkzame personen.

De toegevoegde waarde is het verschil tussen de marktwaarde van de productie (grofweg de omzet) en de waarde van de daarvoor ingekochte grondstoffen en diensten. In relatie tot Roda JC Kerkrade en daarmee verband houdende activiteiten ramen wij de toegevoegde waarde in totaal op € 10 miljoen.

3) *Stadion draagt bij aan aantrekkelijkheid en ontwikkeling omliggende regio.*

De vestigingslocatie van Roda JC in Kerkrade is het Parkstad Limburg Stadion, dat is gelegen op bedrijventerrein en winkelgebied de Locht. De realisatie van het Parkstad Limburg Stadion heeft bijgedragen aan de bekendheid en uitstraling van deze locatie. Hierdoor zijn er ook bedrijven op deze plek gevestigd die zonder de aanwezigheid van een stadion wellicht waren uitgeweken naar een geheel andere plek in Kerkrade of elders in de regio. Uit een onlangs uitgevoerde studie naar de economische betekenis van het PLS cluster blijkt dat de huidige werkgelegenheid die samenhangt met het PLS uitkomt op in totaal 1.090 fte's met een totale jaarlijkse omzet van € 135 miljoen. Hoewel een deel van de gevestigde werkgelegenheid in en rondom het stadion op enigerlei wijze rechtsreeks verband houd met de aanwezigheid van Roda JC en de komst van het Parkstad Limburg Stadion (denk bijvoorbeeld aan de vestiging van Hornbach) is het lastig om te bepalen om welk deel het exact gaat. Een deel van de gevestigde bedrijven zou immers ook zonder de aanwezigheid van Roda en het stadion elders in de gemeente of in de verdere omgeving zijn gevestigd. Om die reden is deze relatie in deze studie niet nader gekwantificeerd.

4) *Roda JC Kerkrade levert gemeente jaarlijks €100 tot 200.000 per jaar op*

Als de verschillende uitgaven en inkomsten in relatie tot Roda JC Kerkrade en het bijbehorende stadion voor de gemeente op een rij worden gezet, resteert per saldo een positief resultaat van grofweg €100 tot 200.000 per jaar. Bij de aanleg van het stadion heeft de gemeente de grond weliswaar in gebracht, maar in ruil hiervoor heeft men aandelen gekregen

en de waardevermeerdering van de omliggende gronden kunnen incasseren. De garantstelling uit 2005 en de lening uit 2010 worden in principe terugbetaald via contractuele afspraken over aflossingen en verschuldigde rente. De kosten voor de overheid zijn hierdoor neutraal, met dien verstande dat Roda ook op termijn uiteraard wel aan zijn verplichtingen moet blijven voldoen. Hier schuilt voor de gemeente derhalve het grootste risico en is het zaak om als belanghebbende partij samen met ander stakeholders goed de vinger aan de pols te blijven houden.

5) *Betrokkenheid overheid bij het voetbal te legitimeren*

De betrokkenheid van lokale en regionale overheid bij het betaald voetbal is op zich niet zo vreemd en valt vanuit het bredere maatschappelijke belang ook goed te begrijpen. Voetbal is weliswaar een bedrijfstak waar veel geld in omgaat, maar tegelijkertijd kent de sector ook een eigen dynamiek die het lastiger maakt om “100% bedrijfsmatig” te werken. Daarbij komt dat de verschillende overheden ook allerlei andere activiteiten op het snijvlak van bijvoorbeeld vermaak en cultuur ondersteunen. Zo is er in Nederland bijna geen enkele culturele voorziening die volledig selfsupporting is en draagt de lokale en regionale overheid in Nederland ook (mede) bij aan de totstandkoming van allerlei andere sociaal-culturele voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport. Hoe hoog die bijdrage is hangt uiteraard af van de beschikbare middelen, maar nadrukkelijk ook van en het bestuurlijke en politieke draagvlak.

6) *Maatschappelijk belang van Roda JC Kerkrade divers*

Het maatschappelijke belang van Roda JC Kerkrade is veel breder dan alleen op grond van de economische impact kan worden vastgesteld. In relatie tot het bredere maatschappelijke belang gaat het niet alleen om de financiële stromen zelf, maar ook om het bredere maatschappelijke effect dat door die stromen teweeg wordt gebracht. Zo betalen bezoekers entree, die zich allereerst in economisch zin vertaalt in omzet en daarvan af te leiden werkgelegenheid en toegevoegde waarde, maar krijgen bezoekers daar ook speel- en kijkplezier voor terug. Andere voorbeelden van het bredere maatschappelijke belang zijn onder andere de bijdrage van de club aan de naamsbekendheid en promotie van Kerkrade en omliggende regio of de bijdrage die Roda JC Kerkrade als ambassadeur levert om de jeugd aan het sporten te krijgen.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Briene, M., Gesink, J., & Boeckhout, I.J. (2000). *Voetbal gewaardeerd : maatschappelijke en economische betekenis van voetbal in Nederland*. Rotterdam: NEI Regionale en Stedelijke Ontwikkeling.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2007), Onderzoek Dagrecreatie 2006. Voorburg/ Heerlen.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2012), Nationale Rekeningen 2011, Voorburg/ Heerlen.

Ecorys (2005), *De waarde van voetbal: Maatschappelijke en economische betekenis van voetbal in Nederland*, Rotterdam.

Ecorys (2012), *Lenteakkoord en betaald voetbal. Onderzoek naar kosten en effecten*. Rotterdam.

Holding Roda Kerkrade N.V. (2011), *Jaarverslag 2010-2011*, Kerkrade.

Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (2009), *Jaaroverzicht seizoen 2009-2009: veiligheid en openbare ordebeheersing rondom het Nederlands betaald voetbal*. Utrecht.

Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (2012), *Jaaroverzicht seizoen 2010-2011: veiligheid en openbare ordebeheersing rondom het Nederlands betaald voetbal*. Utrecht.

KNVB (2011), *Handboek Veiligheid: Seizoen 2011/ '12*, Zeist.

KNVB Expertise (2011), *Het Seizoen in Cijfers 2010/'11*, Zeist.

Ministerie van Financiën (2012), *Voorjaarsnota 2012 (25 mei 2012),* Den Haag.

Stichting Meer dan Voetbal (2011), *Jaarverslag 2010-2011*, Zeist.

Werkgroep Structurele verbetering financiële positie betaald voetbalorganisaties (2010), *Rapport d.d. 26 april 2010.*

Internet

www.cbs.nl
www.**rodajc**.nl
www.knvb.nl
www.nbtcniporesearch.nl

Bijlage 1 Begrippenlijst

Afschrijvingen	De berekende waardevermindering van vaste activa (zoals machines, gebouwen, software en andere duurzame productiemiddelen) die worden ingezet in het productieproces, voor zover die vermindering het gevolg is van normale technische slijtage, economische veroudering of verzekerbare schade.
Arbeidsinkomensquote	Het aandeel van de lonen in de toegevoegde waarde in een economie. Het verloop van de arbeidsinkomensquote is een indicator voor de ontwikkeling van de winstgevendheid van bedrijven; een stijging van de arbeidsinkomensquote duidt op een lagere winstgevendheid.
Arbeidsjaar	De gemiddelde contractuele arbeidsduur van een voltijdsbaan van werknemers op jaarbasis.
Basisprijzen	Wordt gebruikt als waardering voor de toegevoegde waarde. De waardering tegen basisprijzen gaat uit van de prijs die de producent uiteindelijk overhoudt, dus exclusief handels- en vervoersmarges van derden en exclusief het saldo van productgebonden belastingen en productgebonden subsidies.
Belastingen	Door de overheid opgelegde, verplichte heffingen, zonder een direct aanwijsbare tegenprestatie, die dienen ter dekking van overheidsuitgaven.
Beroepsbevolking	Alle personen van 15-64 jaar die tenminste twaalf uur per week werken of actief dergelijk werk zoeken.
Binnenlands product	Het totale inkomen dat door middel van productie in Nederland is gevormd. Het is daarmee gelijk aan de som van de toegevoegde waarden van alle bedrijfstakken. Wordt meestal bruto gebruikt en uitgedrukt in marktprijzen.
Bruto productiewaarde	De marktwaarde van de afgezette goederen en diensten, vermeerderd met de waarde van de goederen die aan de voorraad zijn toegevoegd.
Bruto toegevoegde waarde	Toegevoegde waarde inclusief afschrijvingen.
Consumptieve bestedingen	De goederen en diensten die gebruikt worden voor rechtstreekse bevrediging van individuele of collectieve behoeften
Geregistreerde werkloosheid	Mensen zonder werk (of met werk van minder dan twaalf uur per week) die bij een arbeidsbureau staan ingeschreven en direct

	beschikbaar zijn voor een baan van minstens twaalf uur per week.
Marktprijzen	De waardering tegen marktprijzen is de prijs die de afnemer betaalt, dus inclusief handels- en vervoersmarges en de belastingen op productie en invoer, en exclusief de subsidies op productie en invoer. Wordt vooral gebruikt als waardering voor de toegevoegde waarde en het binnenlands product.
Multiplier	Vermenigvuldigingsfactor die de mate van doorwerking of uitstraling weergeeft. Een multiplier van bijvoorbeeld 1,5 geeft aan dat er behalve het oorspronkelijke directe effect ter grootte van 1, nog een additioneel indirect effect van 0,5 optreedt.
Nationaal inkomen	Alle inkomens die Nederlandse ingezetenen ontvangen op grond van hun deelname aan een (binnen- of buitenlands) productieproces, dan wel op grond van hun bezit van vermogenstitels, obligaties, leningen en spaartegoeden. Deze inkomens omvatten, onder andere, de beloning van werknemers, belastingen en subsidies op productie en invoer, rente, dividenden en niet-uitgekeerde winsten. Is gelijk aan de som van de primaire inkomens van alle sectoren. Het kan ook worden berekend als het binnenlands product plus de per saldo uit het buitenland ontvangen lonen, rente, dividenden etc. Dit wordt uitgedrukt in marktprijzen.
Nationaal product	De totale toegevoegde waarde die in Nederland wordt voortgebracht, plus de per saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens. Is in waarde gelijk aan het nationaal inkomen. De reële verandering ervan is exclusief de invloed van de ruilvoetverandering, dit in tegenstelling tot de reële verandering van het nationaal inkomen.
Productiewaarde	De marktwaarde van de afgezette goederen en diensten, vermeerderd met de waarde van de goederen die aan de voorraad zijn toegevoegd.
Toegevoegde waarde	De toegevoegde waarde is het verschil tussen de marktwaarde van de productie (omzet) en de waarde van de daarvoor ingekochte grondstoffen

Bijlage 2 Toelichting IO-analyse

Wat is een input output tabel?

Een input output tabel geeft een gedetailleerde beschrijving van de goederen en dienstenstromen in een regio of land welke verband houden met het productieproces. Door zijn vorm kan een input output tabel zowel horizontaal als verticaal worden gelezen. Op de regels van de tabel wordt namelijk een overzicht gegeven van de goederen en dienstenstromen vanuit de onderscheiden sectoren ("output"), terwijl de kolommen inzicht geven in de goederen en dienstenstromen naar de sectoren ("input").

De output of afzet van elke sector omvat de intermediaire leveringen (tussenproducten van sector naar sector) en de finale leveringen (uitvoer, consumptie, investeringen en voorraadvorming). De input of kostenzijde omvat de door andere sectoren geleverde intermediaire goederen en de primaire kosten (invoer, afschrijvingen, indirecte belastingen minus subsidies, lonen en salarissen en overig inkomen). Aldus verschaft de input output tabel voor de economische sectoren van het gebied waarop de tabel betrekking heeft, een volledig overzicht van de afzet en kostenstructuur.

Uitwerking van een voorbeeld

Ter verduidelijking van het voorgaande is hieronder een fictieve regionale I/O tabel weergegeven.

Voorbeeld IO-tabel

Sectoren	(1) leveringen aan				(2) Totaal intermediair	(3) Finale levering	(4) Productie Totaal
	a	b	c	d			
(1) Levering van a	10	12	14	7	43	57	100
	8	9	0	3	20	30	50
b	3	4	10	9	26	14	40
	2	1	10	1	14	31	45
c	23	26	34	20	103	132	235
d							
(2) Subtotaal							
(3) Invoer	27	14	0	15	56		
(4) Toegevoegde waarde	50	10	6	10	76		
(5) Totale productie	100	50	40	45	235		

De leveringen van een sector in de regio bestaan uit de leveringen aan sectoren a t/m d in dezelfde regio ofwel de intermediaire leveringen (kolom (1)) en leveringen aan de finale vraag in de regio en daarbuiten (kolom (3)). De intermediaire leveringen zijn die leveringen die in de toegeleverde sector mede als input dienen voor de voortbrenging van het eindproduct. Zo levert bijvoorbeeld sector a 10 eenheden aan zichzelf (de interne leveringen), 12 eenheden aan b, 14 aan c en tot slot 7 eenheden aan sector d. Het totaal van de intermediaire leveringen van sector a bedraagt 43 (kolom (2)).

De finale leveringen (kolom (3)) zijn die goederen en diensten die het eindproduct vormen van het totale productieproces per sector. De finale leveringen kunnen bestaan uit:

- Consumptiegoederen voor de gezinshuishoudingen in de regio;
- Investeringsgoederen voor de bedrijven in de regio;
- Export, onderverdeeld in export naar overig Nederland en het buitenland;
- Goederen, geleverd aan de overheid in de regio;
- En tot slot kunnen er mutaties in de voorraadvorming plaatsvinden.

De totale productie van een sector (kolom (4)) bestaat dan uit het totaal van de intermediaire en de finale leveringen. De kostenstructuur van een sector, weergegeven door de kolommen van de sectoren, bestaat uit:

- De leveringen van grondstoffen en halffabricaten door de sectoren in de regio, hieronder zijn eveneens de interne leveringen begrepen;
- De primaire kostencategorieën bestaande uit: de invoer van goederen onderverdeeld in invoer vanuit andere regio's (regel (3)) en de toegevoegde waarde (regel (4)), welke onderverdeeld kan worden in de kostencomponenten lonen en salarissen (inclusief de sociale lasten), het winstinkomen en de afschrijvingen.

Het totaal van alle kostencomponenten is per sector vermeld op regel (5). Het totaal van de inputs is gelijk aan de omvang van de totale productie. Per sector geldt, dat het totaal van de kostencomponenten (de inputs) gelijk is aan het totaal van de afzetcomponenten (de outputs). De productie van alle sectoren tezamen vormt de totale productie in de economie. In het voorbeeld is dit gelijk aan 235 eenheden.

Toepassingsmogelijkheden

Indien men erin slaagt voor elk van de onderscheiden sectoren gegevens te verzamelen over de volgende (zie onderstaande opsomming) gegevens, dan beschikt men over een kwantitatieve set van gegevens van de betreffende economie die zich uitstekend leent voor een beschrijvende analyse van de structuur en de ontwikkeling van het economisch proces.

- Intermediaire kosten (leveringen door andere sectoren),
- Intermediaire leveringen (aan andere sectoren),
- Primaire kosten,
- Finale leveringen,

Een belangrijke toepassingsmogelijkheid van de input output tabel berust daarnaast op de verbanden die er bestaan tussen de omvang van de finale productie van één bepaalde sector en de productie omvang van alle sectoren welke door het leveren van intermediaire goederen bijdragen in de totstandkoming van de productie van eerst bedoelde sector. Meer in het bijzonder is het dan op basis hiervan mogelijk de effecten na te gaan van een bestedingsimpuls in de vorm van bijvoorbeeld een stijging van de vraag naar investeringsgoederen, voor de gehele economie. Een toeneming van de vraag heeft immers niet alleen een direct effect op de productie van een bepaalde sector maar daarnaast door de vereiste toeleveringen ook indirecte effecten in alle mogelijke andere sectoren. Ook deze sectoren zijn op hun beurt afhankelijk van (weer andere) sectoren, die eveneens toeleveringen nodig hebben, etc. De indirecte effecten worden wel steeds kleiner zodat het gehele proces tot een einde komt. De som van alle indirecte effecten vormt het totale indirecte effect 1. De extra toeneming van de vraag in alle mogelijke sectoren wordt doorwerking genoemd. Dankzij dit doorwerkingseffect leidt een extra besteding van 1 gulden tot een totale stijging van de economische transacties met meer dan 1 gulden. De verhouding tussen het uiteindelijk effect en de impuls heet multiplier.

Een multiplier is dus een vermenigvuldigingsfactor die de mate van doorwerking of uitstraling weergeeft. Een multiplier met een waarde van bijvoorbeeld 1,5 geeft aan dat er behalve het oorspronkelijke directe effect ter grootte van 1, nog een additioneel indirect effect van 0,5 optreedt. De effecten kunnen daarbij zijn uitgedrukt in termen van werkgelegenheid (er is dan sprake van een werkgelegenheidsmultiplier) doch ook in termen van bijvoorbeeld productie, import en toegevoegde waarde.

Deze multipliers kunnen van sector tot sector verschillen. In sectoren waarin veel wordt ingevoerd of de winstopslag hoog is, is de multiplier relatief laag. Naarmate de economie van een regio een meer "open" karakter heeft, zal de verwevenheid met sectoren buiten de regio sterker zijn. Een belangrijk deel van de indirecte effecten van een bepaalde impuls zal dan, zoals dat heet, "weglekken" naar andere regio's. Een verandering van de omvang van de productie van een bepaalde sector heeft dan weinig of zelfs hoegenaamd geen doorwerkingseffecten op de productieomvang in de andere sectoren van de betreffende regio. Met andere woorden de productiemultipliers zullen niet hoog zijn.

Het voorgaande betekent derhalve dat door input output analyse zicht kan worden gegeven op de directe en indirecte effecten van een bestedingsimpuls in termen van productie, werkgelegenheid en toegevoegde waarde.

Bijlage 3 Overzicht maatschappelijke activiteiten Roda JC Kerkrade

Maatschappelijke activiteiten in 2010 en 2011

Activiteit	Datum	Betrokken partijen[6]
Coachdag (kennisoverdracht trainers Roda JC naar trainers amateurverenigingen)	2-4-2010	Amateurpartners
Voetbalwedstrijd selectie tegen Kerkraadse amateurvereniging	3-7-2010	Gemeente / RKVV Chevremont
Voetbalwedstrijd selectie tegen Kerkraadse amateurvereniging	6-7-2010	Gemeente / RKTSV
Sport en Cultuur boulevard Kerkrade	5-9-2010	Gemeente
Medewerkers Licom stimuleren tot deelname aan gezondheid project Orbis Vigor	6-10-2010	Licom
Weekend School: cursus / motivatie, waarbij leerlingen te zien krijgen hoe bij Roda JC wordt gewerkt	20-11-2010	Gemeente / Impuls
Aftrap project 'scoren voor gezondheid'	14-12-2010	Gemeente/ 4 basisscholen
Ontbijtsessie, gymles en bezoek supermarkt als onderdeel van project 'scoren voor gezondheid'	2-12-2010	Gemeente/ 4 basisscholen
Trainers voor trainers Midden- en Zuid-Limburg	18-1-2011	Alle Kerkraadse voetbalverenigingen
Roda JC Kerkrade Challange (toernooi F teams)	2-4-2011	Alle Kerkraadse voetbalverenigingen
College on tour Campus Kerkrade	18-3-2011	Gemeente / Campus
KVC Oranje bezoek door selectie Roda JC	13-4-2011	KVC Oranje
'Klik voor hulp': chatsessie met selectie Roda JC	5-4-2011	Gemeente / Impuls
Cruyf Court toernooi Bleijerheide	12-4-2011	Gemeente
Clinic voor amateurspelertjes van Amateurpartners	3-5-2011	Amateurpartners
Kerkraadse KNVB-straatvoetbalkampioenschappen Markt (alle basisscholen)	20-4-2011	Gemeente / alle Kerkraadse basisscholen
Afsluit Clinique "Scoren voor gezondheid"	12-5-2011	4 Kerkraadse basisscholen / gemeente
Coachdag	2-4-2011	Gemeente en amateurverenigingen
Stimuleren probleemjongeren in project 'Dropout'	3 dgn. p/w	Xonar
Schoolbezoek programma gezondheid en gezond bewegen		Gemeente / alle Kerkraadse basisscholen
Medewerking promotiecampagne Glazenhuis Kerkrade 2012	1-4-2011	Gemeente
Straatvoetbal regio finale Parkstad Limburg Stadion	18-6-2011	Gemeente / Provincie Limburg en Noord-Brabant / Teams
Clinic voor amateurspelers van amateurpartners	1-5-2011	Amateurpartners
Roda on tour (Jeugdteams Roda JC in actie)		
Wedstrijd G team RKVV Chevremont	6-6-2011	RKVV Chevremont
Wandeling in Kerkrade	9-6-2011	
Wedstrijd G team Kerkrade West	31-5-2011	FC Kerkrade West

[6] Dit zijn de partijen die naast Roda JC betrokken zijn bij de activiteit c.q. het project

Bezoek kinderafdeling	8-6-2011	
Clinic gehandicaptensport sporthal Rolduc	8-6-2011	
Voetbalwedstrijd selectie tegen Kerkraadse amateurvereniging	18-7-2011	Gemeente / KVC Oranje

Maatschappelijke activiteiten in 2012

Activiteit	Datum	Betrokken partijen[7]
Roda JC Kerkrade retweet actie via @Amatweet_NL	1-10-2012	
Selectiespelers lunchen met basisschool kinderen uit Parkstad	6-2-1012	2 Kerkraadse basisscholen
Schooltoer bezoekt verschillende basisscholen in Parkstad	9-2-2012	Basisscholen Kerkrade
Lesblokken Gezondheid, Bewegen en Respect voor groepen 7	16-2-2012	Virenze, Basisscholen Parkstad
Schooltoer Midden in de Maatschappij!	6-3-2012	Virenze, Basisscholen Parkstad
Roda JC Kerkrade Dutch Career team neemt deel aan Dutch Career Cup	10-3-2012	FC Utrecht
Plus Pop-up ruilmiddag in het Parkstad Limburg Stadion	15-3-2012	Plus
15e Roda JC Challenge (F jeugd)	19-3-2012	28 F-teams van regionale amateurclubs
Aftrap maatschappelijke stichting Roda JC Kerkrade Midden in de Maatschappij	25-3-2012	
Ontbijten met spelers Roda JC kerkrade	4-2-2012	Basisschool Kerkrade en Brunssum
Jeugd Roda JC Kerkrade haalt geld op voor goed doel	8-4-2012	
Brede school Cortemich bezoekt selectie op Kaalheide	17-4-2012	Brede school Cortemich
Limburgse amateurtrainers op bezoek bij Roda JC Kerkrade	19-4-2012	Amateurpartners
Voetbalclinic Accon-AVM op sportpark Kaalheide	26-4-2012	Accon-AVM
Samenwerking FC Robinstijn[8] en Roda JC Kerkrade	10-5-2012	FC Robinstijn
Roda JC selectie bezoekt Daelzicht in Heel	17-5-2012	Daelzicht
Doeltrappen bij keepers van de Jeugdopleiding van Roda JC Kerkrade (Dag van het park)	30-5-2012	Gemeente/ANWB
Roda JC Kerkrade sluit partnership met Ronald McDonald Kindervallei	4-6-2012	Ronald McDonald Foundation
Start Roda on Tour (Jeugdteams Roda JC in actie)	6-6-2012	
Hamboskliniek	7-6-2012	Hamboskliniek
Wedstrijd tegen G-team Sportclub '25	11-6-2012	Sportclub '25
bezoek aan nierdialyse Atrium	13-6-2012	Atrium
Jubileum Kinderopvang Kerkrade	13-6-2012	Kinderopvang Kerkrade
Kinderafdeling Atrium	13-6-2012	Atrium
Gastenhof Urmond	14-6-2012	Gastenhof Urmond
Wedstrijd tegen G-team FC Kerkrade-West	18-6-2012	FC Kerkrade-West
Deelname Roda JC aan Nationale Prokkelstagedag (verstandelijk gehandicapten)	7-6-2012	USG Restart
Kennismaking team van Roda JC Kerkrade dat meedoet	11-7-2012	Lifegoals/UWV/USG Restart

[7] Dit zijn de partijen die naast Roda JC betrokken zijn bij de activiteit c.q. het project

[8] FC Robinstijn laat voetbal gerelateerde kinderwensen in vervulling gaan

aan de Dutch Career Cup[9] 2012 /2013		

Bron: www.rodajc.nl/maatschappij

[9] Doelgroep van jonge gehandicapten en studenten die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas